

NEEDCOMPANY**JULIUS CAESAR**

OP 31 MEI 1990 GING IN DE ROTTERDAMSE SCHOUWBURG DE NIEUWE PRODUKTIE VAN NEEDCOMPANY IN PREMIÈRE : EEN PROJEKT OP BASIS VAN 'JULIUS CAESAR' VAN WILLIAM SHAKESPEARE MET EEN CAST VAN ZEVEN VLAAMSE EN NEDERLANDSE AKTEURS. ZOALS STEEDS IN HET WERK VAN JAN LAUWERS SPELEN OOK VISUELE EN PLASTISCHE ELEMENTEN EEN BELANGRIJKE ROL IN DIT PROJEKT.

Uitgangspunten

Na 'Need to know' en 'ça va', is Needcompany's derde produktie, 'Julius Caesar', in première gegaan. De uitgangspunten die regisseur Jan Lauwers voor dit nieuwe projekt koos, zijn divers van aard.

Eerst en vooral is er de tekst van William Shakespeare, een bij ons minder gespeeld stuk, waarin niet alleen Julius Caesar maar zeker ook diens moordenaars, waaronder Brutus, centraal staan : een politiek drama, waarin "menselijkheid zich afscheidt van nacht".

Een tweede uitgangspunt wordt gevormd door J.S. Bachs Kantate 177 'Ich ruf zu dir, Herr Jesu Christ', een doordringende muziek gezongen door een heldere, rijpe jongensstem, en Händl's opera 'Giulio Cesare', waarop door Grace Ellen Barkey een dans wordt gecoreografeerd.

Het derde vertrekgeven is van plastische aard : het belangrijkste element in het decor van 'Julius Caesar' wordt gevormd door een marmeren vloer, waarin een reeks figuren werden uitgesneden. De vloer maakt deel uit van een groter plastisch werk van Jan Lauwers, 'De Zee' genaamd, dat later zal worden tentoongesteld.

Ook nu weer pakt Jan Lauwers zijn materie aan op een multidisciplinaire wijze: tekst en beweging, muziek en ritme, ruimte en beeld worden versmolten tot een organisch geheel.

In Lauwers' herschepping van het Romeinse politieke universum lopen zeven personages rond; ze worden gespeeld door een Vlaams-Nederlandse cast van vijf mannen en twee vrouwen: Hendrien Adams, Grace Ellen Barkey, Erick Clauwens, Tom Jansen, Johan Leysen, Dirk Roofthoof en Nil Seghers.

Jan Lauwers over Julius Caesar

de keuze van 'Julius Caesar'.

Als je tien jaar op een professionele manier met kunst - en hoofzakelijk met theater - bezig bent, lijkt het me zeer gezond om alles wat je tot nog toe verworven hebt, al je kennis, te confronteren met een tekst; en liefst dan een tekst van de beste auteur die er is : Shakespeare. Misschien kan je op die manier een antwoord vinden op de vraag die je al tien jaar bezig houdt, namelijk of je überhaupt nog iets met dit medium kan doen. Ik wou gewoon nagaan hoe ik een voorstelling kan maken, die aktueel is en die ook een mooi verhaal in zich draagt.

Het abstracte en het concrete.

Ook in mijn vorige voorstellingen vind je personen die zich 'op de rand van iets' bevinden; in de extreme, fysieke situaties van liefde en dood, bij voorbeeld. In deze voorstelling gaat bijna iedereen dood : of door moord, of door zelfmoord. Moord en zelfmoord kan je niet tonen op een scène; ook liefde niet. De onmogelijkheid om dingen te tonen en die toch tonen : die contradictie maakt theater zo interessant. Om dat te doen, zoek je toenadering tot abstracties : door het abstraheren van een aantal gegevens, verhef je ze tot iets dat niet meer alledaags is. Naast die abstractie staat het concrete van het verhaal dat je vertelt : ik probeer met dit stuk het concrete en het abstracte zo nauwkeurig mogelijk in elkaar te laten overvloeien; ik probeer vorm en inhoud - de hoe-, wat- en waarom-vraag - zo zuiver mogelijk te behandelen.

De regisseur als halve kunstenaar.

Het is veel gemakkelijker om van een bestaande tekst te vertrekken, dan van helemaal niks - wat je doet als je een tekening maakt bijvoorbeeld. Het is veel moeilijker om met plastische kunst bezig te zijn dan met theater. In feite is een regisseur slechts een halve kunstenaar : als je theater maakt met een tekst is de wat- vraag reeds opgelost; wat vooral telt is hoe je het gaat doen. Regisseurs zijn vaak gefrustreerde artiesten. Doordat ik mijn tekeningen nog heb, kan ik daar afstand van nemen. Ik onderschat het theater niet, maar toch is het niet zo belangrijk. Als vakman ben ik met Shakespeare bezig, als kunstenaar heb ik mij daar ook een beetje in kunnen botvieren, maar dat is niet het wezenlijke. Het wezenlijke is dat ik mij als regisseur tegenover Shakespeare heb gesteld.

Een groep.

De samenstelling van een groep was in het verleden steeds een moeizaam proces, omdat ik vooral mensen koos om wat ze zelf betekenden. De voorstelling werd steeds 'het verhaal van de groep', van wat zich in al die maanden van het repetitieproces had afgespeeld. Met 'Julius Caesar' is het werk dubbel : je vertelt én Shakespeares verhaal én het verhaal van de groep; daarom wou ik dit keer ook een groep met een 'dubbele samenstelling'. Enerzijds zijn er mensen die op vaktechnisch gebied sterk staan en anderzijds mensen met misschien minder tekstervaring, maar met een andere feedback : dat geeft een heel eigen spanning, die je in staat stelt die 'twee verhalen' te vertellen; voortdurend waren vragen aan de orde als 'spreek ik nu tot Brutus of tot Johan Leysen,' of 'is Tom Jansen nu Antonius of omgekeerd ?' : dat is heel spannend.

Een cantate van Bach.

De muziek van die Bachcantate wou ik in de voorstelling brengen vanwege haar zuiverheid én haar complexiteit. Het is een heel moeilijk stuk en toch wordt het gezongen door een dertienjarig jongetje. In vorm en inhoud geeft deze muziek voor mij hetzelfde gevoel weer als wat Shakespeare in 'Julius Caesar' neerschreef. Muziek gebruiken is in theater vaak zeer pervers : zet onder iets muziek en het wordt al vanzelf wat mooier. Als ik deze muziek gebruik, is het omdat ze vormelijk en inhoudelijk in perfecte overeenstemming is met het beeld dat je ziet en de tekst die je hoort.

Een marmeren vloer.

Tot nog toe had ik nooit elementen uit mijn plastisch werk in mijn voorstellingen gebracht. Ik had het gevoel dat ik die dingen niet mocht samenbrengen; zo'n gevoel van 'als die twee écht samen komen, hou ik op met theater maken'; maar vermits ik niet met dogma's wil werken, heb ik het nu toch gedaan; die marmeren vloer is een onderdeel van een plastisch werk; het zit verkapt in de voorstelling; er wordt letterlijk over gelopen, maar het fungeert goed als decor.

Klein en groot.

De keuze om slechts met zeven acteurs te werken heeft niet alleen financiële redenen; die keuze geeft een meerwaarde aan de voorstelling. Hoe groter een groep, hoe kleiner de intensiteit van het werk. Je moet de tijd hebben om de mensen die je gekozen hebt, te begrijpen. Je kan wel met honderd mensen werken, maar dan krijg je koele afstandelijke voorstellingen die niets van de geschiedenis van die mensen laten zien; dan ben je als regisseur meer een generaal die wat keutert op een slagveld. Als je Prince ziet in zijn dancing in Minneapolis, zie je een hele nacht lang een fantastisch muzikant bezig; in het Sportpaleis in Antwerpen tussen duizenden mensen, zie je hem in de verte als zo'n klein dropje. Grote voorstellingen begrijp ik echt niet; dat zijn massaspelen, waarnaar je intellectueel kan kijken, maar die me eigenlijk onverschillig laten.

Eenvoud en essentie.

Bij de bewerking hebben we de tekst eenvoudiger gemaakt, de ballast weggeschraapt; zo kom je dichter bij de essentie van wat Shakespeare wou zeggen; je ontdekt dan een ongelooflijk hedendaagse structuur, met die lange monologen in het derde bedrijf, die je tijdsbesef veranderen; dat hebben we nog geaccentueerd, uitvergroot. De monoloog van Antonius gaat voor mij over in een soort van oneindigheid : dat is die abstractie waar vorm en inhoud heel dicht bij elkaar komen.

Vriendschap.

Voor mij is het een stuk over vriendschap; ook over macht natuurlijk, maar vooral over vriendschap. In de voorstelling zie je niet een relativering maar een houding van een groep tegenover het verhaal van 'Julius Caesar', waarbinnen alles ernstig genomen wordt. Aanrakingen zijn daarom in de voorstelling zeer belangrijk : als toeschouwer kan je van iedereen houden en ze houden ook allemaal van elkaar; het fenomeen macht brengt dat alles aan het wankelen, maar op het einde is de groep gewoon een groep vrienden : het stuk is afgelopen, maar de vriendschap blijft doorgaan.

Marianne Van Kerkhoven in gesprek met Jan Lauwers, mei 1990.

Julius Caesar William Shakespeare Needcompany

regie : Jan Lauwers
 met : Hendrien Adams
 Grace Ellen Barkey
 Erick Clauwens
 Tom Jansen
 Johan Leysen
 Dirk Roofthoof
 Mil Seghers
 dans : Grace Ellen Barkey
 dramaturgie : Marianne Van Kerkhoven
 muziek : J.S. Bach. Cantate 177
 decor : Jan Lauwers, 'De Zee', Tekening in marmer
 licht : Jan Lauwers, Mark Bisaerts
 kostuums : Pynoo
 stenadvies : Madeleine Lehning
 productieleiding : Koen Bauwens
 technische leiding : Mark Bisaerts
 productie-assistent : Carlo Bourguignon
 uitvoering decor : Kaaithheater - atelier, Pieter De Koster, Wilfried Van Dyck
 uitvoerend producent : Kaaithheater
 dagelijkse coördinatie : Celesta Rottiers
 directie Kaaithheater : Hugo De Greef

een productie van Mickery (Amsterdam), Theater am Turm (Frankfurt), Rotterdamse Schouwburg (Rotterdam) en Kaaithheater (Brussel), in coproductie met VCC De Brakke Grond (Amsterdam) en met de steun van het coproductiefonds Vlaanderen - Nederland en het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

Speellijst

20, 21 & 22 september	: Toneelschuur Haarlem
27, 28 & 29 september	: C.V.A. Brussel
3, 4, 5, & 6 oktober	: C.V.A. Brussel
10, 11, 12 & 13 oktober	: Nieuwpoort Gent
16 & 17 oktober	: Klapstuk-studio Leuven
19 oktober	: Stadsschouwburg Brugge
23, 24, 25, 26 & 27 oktober	: De Singel Antwerpen
29 & 30 oktober	: Stadsschouwburg Kortrijk
6, 7, 8, 9 & 10 november	: De Brakke Grond Amsterdam
13, 14, 15, 16, 17 november	: De Brakke Grond Amsterdam
20, 21, 22, 23 & 24 november	: De Brakke Grond Amsterdam
29 & 30 november	: Theater am Turm Frankfurt
1 & 2 december	: Theater am Turm Frankfurt

Pers

Rotterdams Nieuwsblad, 01 06 90

Nuchter wedden op paard van de macht

Rotterdamse Schouwburg: Needcompany met 'Julius Caesar' op basis van het gelijknamige stuk van William Shakespeare. Regie en decor: Jan Lauwers. Kostuum: Pynoo. Met Johan Leysen, Tom Jansen, Hendrien Adams, Grace Ellen Barkey e.s. Herhalingen: 1 t/m 4 juni Rotterdam (Schouwburg), 5 t/m 24 november Amsterdam (Brakke Grond).

door RENEE DE HAAN

Rotterdam — Na de wonderbaarlijk rijk aangeklede productie 'Ca va' bleef het een tijdje stil rond het Brusselse theatergezelschap Needcompany. Regisseur Jan Lauwers heeft die tijd benut om op een heel andere wijze de kop op te steken. Zijn bonte uitspantingen in de sfeer van de beeldende kunst zijn verruild voor verregaande nuchterheid in 'Julius Caesar'.

De barricade bij opvoering van deze William Shakespeare is door Lauwers met grove hand afgebroken. Een stuk waarin de hoofdrolspeler al na enkele bedrijven sterft en dat geconcentreerd is rond veldheren die om de macht strijden, blijft in het reguliere toneel vaak te illustratief. Lauwers steekt daarmee de draak, doet er een schep bovenop door zonder franje de spelers bijna verslag te laten doen van de gebeurtenissen. Alsof hij debotten van het werk successievelijk de zaal in werpt met de boodschap: hier gaat het om.

Een dergelijke aanpak, die veel weg heeft van een documentaire, is niet nieuw en doet aan de

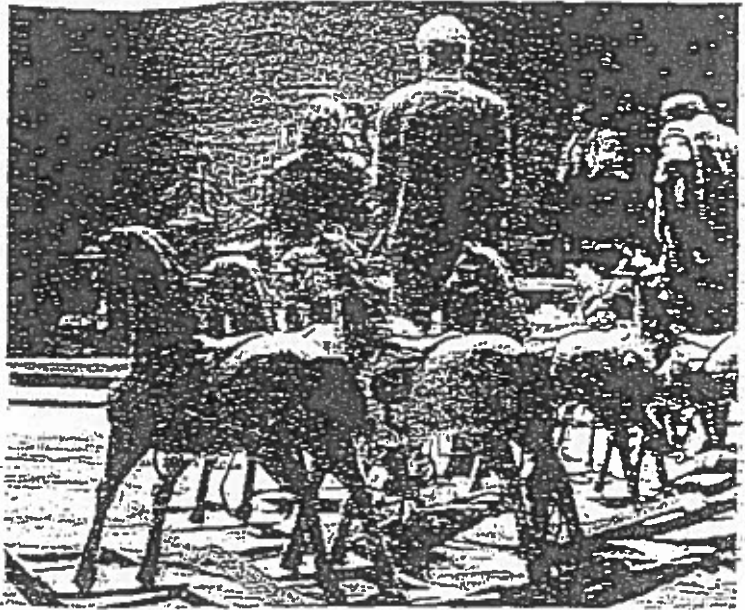

Foto Mark Dijkshuis

voorstellingen van Discordia denken. Toch is de lijn en de beeldspraak waarmee Lauwers die onduistering presenteert toegankelijker. Los van enkele flauwe grappen en geforceerde danspasjes fixeert deze 'Julius Caesar' de toeschouwer op de achterliggende thematiek van het drama. Hoe Caesar de dood vindt door over zijn angst heen te reiken, hoe hij al in de rug wordt aangevallen, terwijl zijn toekomst als leider nog moet beginnen, het dringt in vijf kwartier wellicht helderder door dan in een authentieke voorstelling.

Vooraf het verschil tussen moord en motief bij Brutus, een krachtige rol van Johan Leysen, en Cassius kent een universele lading. Via een jodenster op het toneel wordt verwezen naar een beweging als de NSB, waarbij de

• Hobbelpaarden bepalen het beeld van 'Julius Caesar'.

één verraadt uit overtuiging, de ander uit jaloezie of machtswellust. Van de spelers is Tom Jansen als Marcus Antonius beslist de spil, met lachjes die variëren van leedvermaak tot meewarigheid. In deze regie-opvatting weet hij immers dat hij zal overwinnen, zoals de anderen aangekondigd sterven.

In de kale aankleding springt één beeld er uit: de rij hobbelpaarden voor overledenen uit het stuk. Hun schommelende beweging geeft aan dat onschuld hervonden wordt in de dood en vooral dat overledenen altijd meewiegen in de tragiek van het leven. De vorm die Needcompany hiervoor gevonden heeft is zuiver, de uitvoering kan nog strakker.

De Volkskrant, 02 06 90

Lauwers rekt af met angst voor de dood

THEATER

Julius Caesar van William Shakespeare door de Needcompany. Regie: Jan Lauwers. Stadsschouwburg Rotterdam t/m 4 juni. Tournee in het najaar.

Het slotbeeld is onvergankelijk. De spelers zitten dicht naast elkaar, elk op een hobbelpaard. Glimlachend en op hun gemak luisteren ze naar Bach. In het stuk zijn ze dood, maar sterven is hier iets vrolijks, eindelijk vrij om te doen wat je wilt. Er sneuvelen er vijf in *Julius Caesar* van Shakespeare. In het conventionele toneel gaat dat gepaard met stuip-trekkingen en roerloos liggen. Dan geldt de stilzwijgende aanspraak met het publiek: die is dood. Hier wordt zo'n regel op een vanzelfsprekende manier onderuit gehaald. Doodgaan hoeft niet te worden getoond, dat blijkt immers al uit de tekst.

Ze staan op een rij. De dame met een zonnebril die ook de weduwe van Caesar speelt, kondigt aan door de microfoon: „Derde bedrijf. Caesar en Portia zijn dood.” Portia fluistert Caesar in het oor: „We zijn dood.” De twee lopen weg. Zij gedraagt zich opeens als een kwajongvrouwe. Hij slaapt rustig op de hobbelpaarden aan. Als ze allemaal staan, kan de veidslag uit het laatste bedrijf beginnen.

De spelers paren het ongebreideld plezier van kinderspel aan bezonnen ernst. Twee uitersten die in elkaar schuiven, net als de rol er al dat menselijke achter die rol. Mij Seghers staat als Caesar minutendlang roerloos, gericht naar de zaak zijn manier om de dood aan te kijken. Niet, start, niet gekunsteld, maar simpel en open. Toneel, zonder

enige banaliteit, van een puurheid die de abstractie benadert.

De Needcompany verwierf internationale faam onder de Vlaming Jan Lauwers met *Need to know* en vorig jaar met *Ca va*. Ditmaal koos de regisseur voor het eerst een bestaand stuk van Shakespeare, maar zijn thema veranderde niet. Opnieuw gaat het over de dood en, net als in *Need to know*, om de onmogelijke combinatie van vriendschap, liefde en staatsbelang.

In *Julius Caesar* vermoordt Brutus zijn vriend, naar hij zegt om het land te redden van een brute heerschappij. Het is de keus tussen verraad aan de vriendschap of verraad aan zijn land. „Mijn hart is bij Caesar in de kist. Ik moet wachten tot het weer bij me komt.” Of de moord gerechtvaardigd is, blijft zeer de vraag. Zeker na de beroemde lijkrede van Caesars vriend Antonius die geniaal schippt tussen oprechtheid en lijfsbehoud („want Brutus is een achtenswaardig man”). Tom Jansen spreekt die rede glashelder. En hij is niet de enige. Ook Jotán Leysen, Dirk Roothoof, en de overige Needcompany-spelers schitteren. Lauwers haalt het onderste in hem naar boven.

Was *Ca va* haast een abstracte voorstelling die het geheel van de mythe in zich droeg, hier voegen de losse componenten uit de beeldende kunst en de muziek zich soepel in het stramen van een verhaal. De vorm is verslinder, de bewegingen spaarzamer, de choreografie helder en veelzeggend. De spelers trekken grote lijnen over het vlak. Bij ruste staan ze ver uit elkaar, af en toe verrast er een met een paar onverhoedse danspassen. Een kleine ontregeling die voor tegenwicht en spanning zorgt.

Het decor ademt de atmosfeer van de aula van een begraafplaats waar sterven een nieuwe betekenis krijgt. De vloer van stroken zwart marmer waarop rusten de witte aders een enkele witte vogel zwerft, is het werk van Lauwers zelf die oorspronkelijk beeldend kunstenaar is. Op het toneel een kleine verhoging: het voetsruk van de macht, maar ook een offerblok. Als Portia, de vrouw van Brutus, gaat sterven, stapt ze daar op.

Het spel is loepzuiver, ontgaan van elke overtuiging. Net als het stuk zelf. Door de beheerste en speelse manier waarop de acteurs zich die tekst hebben eigen gemaakt, worden hoofd en hart in werking gezet. Lauwers is een van die zeldzame regisseurs die veel verder gaan dan het bedenken van een concept of van louter mooie beelden. In een intense voorstelling, licht als een zomeravond, rekt hij af met de angst voor de dood.

MARIAN BUTJS

Julius Caesar - Needcompany

persdossier

NRC Handelsblad, 07 06 90

Tijdens het leven gekweld, gelukzalig na de dood

NRC

7-6-90

Voorstelling: Julius Caesar van Shakespeare door Needcompany.
Regie: Jan Lauwers. Spelers: Hendrien Adams, Grace Ellen Barkey, Erick Clauwens, Tom Jansen, Johan Leysen, Dirk Roelthoof, Mils Seghers.
Gezien: 31/5, Schouwburg, Rotterdam.

Door PIETER KOTTMAN

In de politiek is het sentiment misplaatst. Zie, hoe Shakespeare Brutus laat monologiseren over degene die de macht aan zich trekt. Die mag, als Julius Caesar, achtenswaardig zijn, „maar heeft hij eens de hoogste sport bereikt, dan keert hij aan de ladder meest de rug/ (...) En daarom, acht hem als een slangenei, dat, uitgekomen, boos wordt naar zijn aard;/. En doodt hem in de dop!“ Het lijkt, als je dat leest, plotseling minder zorgelijk wat Michail Gorbatsjov overkomt.

Vaak al, zegt Shakespeare, bleek „deemoed verzucht tot een ladder“ — en die waarheid klinkt te hard als het om een weldoener gaat. Daarom is het goed, dat Shakespeare in *Julius Caesar* van zijn lijdheid een mens maakt. De staatsman blijkt dan, behalve van formaat, ook wel wat ijdel. „Doch onder allen ken ik er slechts een, die onwrikbaar vast blijft op zijn plaats, (...) dat ik die ene ben, laat dit me een weinig tonen“.

In het stuk doelt Caesar op zijn onherroepelijke beslissing de intrigant Cimber te verbannen, maar in zijn regie bij de Need-

Julius Caesar door de Needcompany: een houten kudde voor de doden (foto Mark Bsaëgis).

company neemt Jan Lauwers het etaleren van standvastigheid letterlijk. Het toneel is leeg en Mils Seghers staat als Caesar op een vijf centimeter hoog sokkeltje, dat naderhand overigens zijn offerblok blijkt. Hij kijkt de zaal in, minutenlang, zowel de blikken van het publiek als de theaterwetten trotserend: hier wordt charisma gespeeld. We zijn er inderdaad beduusd van.

Het toneelbeeld stemt overeen met de nuchtere knaaiheid van Jan Lauwers' regie. Op de vloer lig-

gen platen dooradrd zwart marmer, de antieke senaat waardig, met hier en daar witte ingeslepen vogelfiguren en, op de plaats waar Caesar steeds staat, een goudkleurige Davidster. Waar de ster op duidt, ontgaat me. Achter op het overigens zwarte toneel hangen twee lichtpeertjes — mascotte van het Vlaamse theater zijn die zo langzamerhand — die in de strijd na Caesars dood sneuvelen. Op de voorgrond een microfoon met behulp waarvan Hendrien Adams, tevens Caesars weduwe,

op gedempte toon verslag uitbrengt van de gebeurtenissen en aangeeft in welk bedrijf van Shakespeares toneelstuk de spelers zich nu bevinden.

Adams is God, regisseur of noodlot. „Caesar en Portia zijn dood“, zegt ze. Prompt fluistert Portia, vrouw van Brutus, Caesar in het oor dat zo dood zijn. Zij maakt vervolgens darsle bekkesprongen, hij begint moeie oude hobbelpaarden op het toneel uit te stellen. De houten kudde verbeeldt de

dood als Kinderkruis: iedere doede, bij leven gekweld, neemt naderhand plaats op een hobbelpaard, een gelukzalige glimlach rond de lippen. Voorbij alle zorgen! betekent de dood voor Lauwers en waarom zou men zich er ook, bij gebrek aan nadere aanwijzingen, een minder vrolijke voorstelling van maken?

Lauwers, van huis uit beeldend kunstenaar, sorteert met een minimum aan middelen een maximaal effect. De in de tekst duister gehouden dood van Portia — „en zo verzwoeg ze, alleen gelaten, vuur“ — schuilt hier in een schotelijke rode kleurstof; Grace Ellen Barkey als Portia smeert „het bloed“ onder haar neus, verwijderd het weer met de rug van haar hand en herhaalt de handeling een aantal keren. Later veegt zij haar handen af aan een witte doek die zij om haar hoofd en dijben wikkelt, een klassiek slachtoffer van krijgshandelingen.

Zo particulier is Lauwers' visie op de dood trouwens niet, want wat zegt Brutus als hij verneemt dat hij weduwnaar is? „Vaarwel dan, Portia — 't is ons lot te sterven“. Zoveel relativeringsvermogen — of zo weinig liefde natuurlijk, helemaal zeker is ten slotte niets. Maar bij Lauwers is het optimisme zo onwrikbaar als Caesar zelf, het inspireert hem tot het mooiste slotbeeld van dit toneelstuk. Zachtjes wiegend op de ruggen van hun houten paardjes, in een keurige diagonale lijn opgesteld, blikken de acteurs vrolijk de zaal in, jaloers makend, des doods zelfgenoegzaamheid.

Julius Caesar - Needcompany

persdossier

Knack, 13.06.90

WARD VAN HEER

Opgepast voor de trap

Shakespeares 'Julius Caesar', een schitterende produktie van de Needcompany.

Toernee door Europa: Inl.: (02) 514.17.70 (Kamtheater).

WIE 'Julius Caesar' zegt, denkt misschien niet meteen aan het historische drama dat Shakespeare in 1599 (op zijn 35ste) schreef, maar aan de prachtige filmversie van Joseph L. Mankiewicz uit 1953. De weelderige decors, de schitterende vertolkingen van John Gielgud als Cassius en Marlon Brando als Marcus Antonius ('Friends, Romans, countrymen, lend me your ear').

Vijf jaar geleden deed Paul Peyskens bij het Snc in Leuven een poging om de originele Shakespeare-tragedie te aktualiseren. Peyskens schrapt alle massascènes en reduceerde het stuk tot een psychologisch konflikt. Zijn aan-

de anderen door lage jaloezie. Dat de hoofdrolspelers in deze universele anekdote Latijnse namen dragen als Caesar, Brutus, Casca, Cassius... is veel te makkelijk.

Regisseur Jan Lauwers heeft dus, net als Peyskens destijds, werk gemaakt van het psychologische konflikt in de rijk gestoffeerde politieke intrige die 'Julius Caesar' is. Maar de manier waarop hij dat doet is zo zuiver en veelgeleefd dat hij niet alleen een deel van de complexiteit van het oorspronkelijke staatsdrama blootlegt, maar tegelijk voelbaar maakt hoezeer macht de menselijke ziel kan aantasten. Na het geillustreerde postmodernistische besieditaal à la Wooster Group (wat produktie opleverde als het wild-vage 'Need to know' en het loodzware 'Ga-

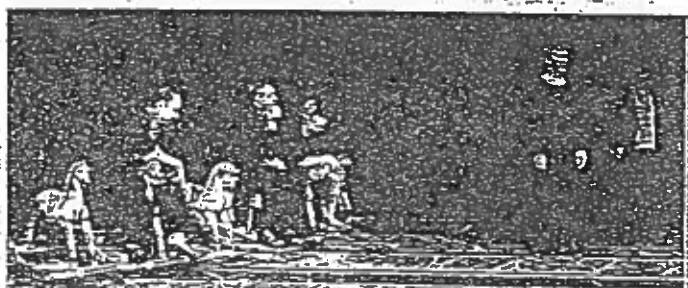
Dat is, zo loont decorontwerper Lauwers een trap die zo fonkelend geboend is dat je er voor je het weet op uitglijdt. De stappen marmer hebben bovendien een blauwige, grijs-groene schijn, waardoor ze bij bepaalde lichtstandaarden lijken op de goudslag van de zeeën; de zeeën waarover de machtige Romeinse keizers heersten, maar ook die van de opstanden en oorlogen die telkens weer nieuwe machthebbers in de zetsels van de volksvertegenwoordiging door aanspoelen.

Ballon

Op die trappen/golven ontwikkelt Lauwers het verhaal: de acteurs, gekleed in stijlvolle, ujdloze pakjes (basiskleuren zijn zwart en roestbruin) komen in ganzenmars op en steken meteen van wal. Alsof het om een heuse Discordia-voorstelling ging, is het even raden naar wie wie speelt. Maar sulaan krijgt de fatale driehoek helder vorm. Onder de donkere, zware wenkbrauwen van Dirk Rooffhooft huist de troebel blik van een man bij wie jaloezie ingebed is in impulsiviteit en die dan ook niet te vertrouwen is. 'Zo'n mannen zijn gevaarlijk', zei Caesar over deze Cassius. Hij zou belaz gelijk krijgen. Brutus, de liberaal die meent dat de republiek niet geend is van een tiran-in-spe, wordt door Johan Leyser gespeeld met de fluwelen schrandereid die we van hem kennen. Mil Seghers, de passieve akteur die Caesar heet, mag doen wat hij het beste doet: heel groot zijn (zijn rug is een rechte pijnbank), indroevig kijken (met ogen die naar een bril verlangen) en af en toe zijn lange slungelbenen de suggestie van een dansje laten maken.

Er zitten vele Discordiaanse spelerijtes in deze voorstelling. Maar gaandeweg wordt duidelijk dat de meeste zin hebben. Zoals bijvoorbeeld dat vluchtige beeld van de lesglopende ballon waarmee actrice Grace Ellen-Barkey, de inkarnatie van de schoonheid van een Romeins mode-model, koketteert: macht is futiel. Mannen geulen op boide. Tot in de grafe van Marcus Antonius (een grandioze Ton-Jansen) zindert die waarheid door.

Langzaam daalt zwarte ernst neer over de handeling. Zwart, niet zwart, want ook al schuift het gebeuren langzaam maar onafwendbaar naar die gruwelijke moord toe, de ironie verdwijnt nooit uit het spel. Lauwers stelt het in heldere, heerlijke beelden: mannen zijn streberige en verraderlijke wezens, kinderen die op hun schoomelpaard dromen van zichzelf op een standbeeld.

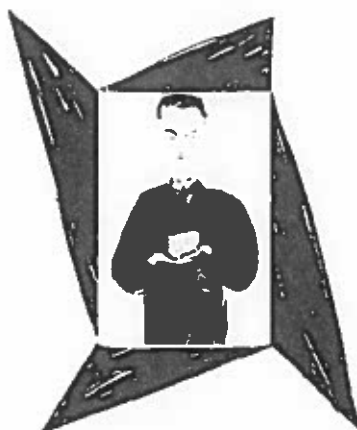
Julius Caesar, Needcompany: macht is fudel.

pak, gekombineerd met een gebrek aan dramaturgisch inzicht en al dan niet bewust stuntelig akteerwerk, resulteerde in een irriterende voorstelling die enkel kleur kreeg door de frisse witte aankleding van de speelruimte (een scenografische one-man-show van Johan Daenen).

Ook de 'Julius Caesar' van de Needcompany is een verkorte versie van de vijf bedrijven die Shakespeare schreef. En ook nu is het gegeven gedemytologiseerd en nagenoeg totaal uit zijn historische kontekst gehaald. Het stuk is teruggebracht (dramaturgie: Marianne van Kerkhoven) tot een spanningsveld van relaties die in hun herkenbaarheid, kwasi-anekdotisch zijn: een machtig staatsheer wordt vermoord door samenzwerders, de enen gedreven door politiek idealisme,

va") is Lauwers geëvolueerd naar een stijl waarin schoonheid, eenvoud, duidelijkheid, relativeringsvermogen en respect voor het akteren perfect met elkaar in evenwicht zijn.

Het fundament van deze 'Julius Caesar' is letterlijk en figuurlijk een schitterende trap: in een grote rechthoekige speelruimte, enkel gevuld met een houten zitbank tegen de achtermuur, een gasfles en een CD-speler op een statief tegen de zijmuren, liggen een reeks strappen zwarte balatum met glanzend marmeren moulet. De nieren en daar gebaarden strappen vormen een decor dat in al zijn eenvoud een perfecte metafoor biedt. Want de esuwenoude trap (die enkel als trap wordt gezien vanuit het vogelperspektief van de toeschouwers) roept niet enkel associaties op aan de trappen van de senaat in het oude Rome (zoals ze ook te zien zijn in de film van Mankiewicz), maar ook aan de trap die leidt naar politieke macht.

KAAITHEATER

ONZE LIEVE VROUW VAN VAAKSTRAAT 83
RUE NOTRE DAME DU SOMMEIL
BRUSSEL 1000 BRUXELLES
TEL. 02/514 17 70 FAX. 02/512 14 13

KAAITHEATER

Julius Caesar

William Shakespeare
NEEDCOMPANY

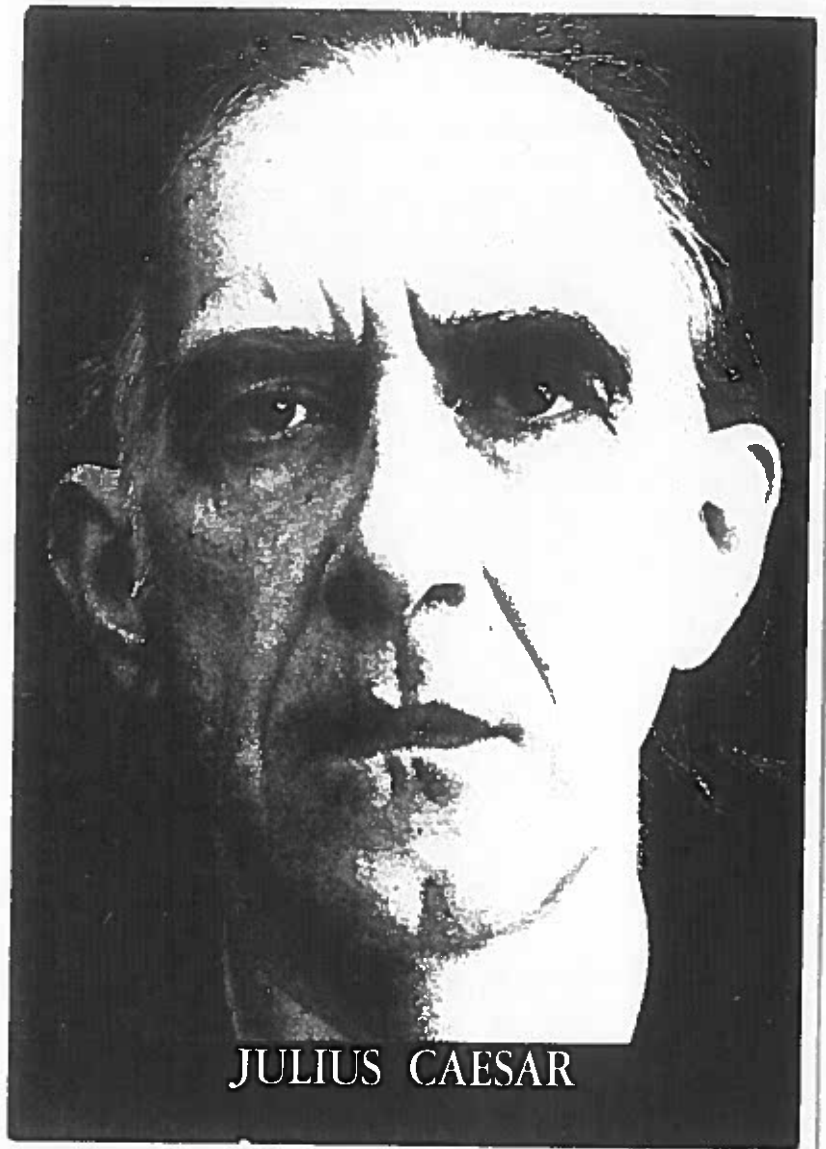
regie
JAN LAUWERS

met
HENDRIEN ADAMS, GRACE ELLEN BARKEY,
ERICK CLAUWENS, TOM JANSEN, JOHAN LEYSEN,
DIRK ROOFTHOFT, MIL SEGHERS

vertaling
WILLY COURTEAUX

27, 28, 29 sept. en 3, 4, 5, 6 okt. 1990,
in het Centrum voor Amateurkunsten,
Veeweydestraat 24-26, Anderlecht, om 20.30 u
Tickets en reserveringen : Kaaitheater : 02/512.14.82

een produktie van Mickery (Amsterdam),
Rotterdamse Schouwburg (Rotterdam),
Theater am Turm (Frankfurt) en Kaaitheater (Brussel)
in coproductie met VCC De Brakke Grond (Amsterdam)
en met de steun
van het coproductiefonds Vlaanderen-Nederland
en het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

JULIUS CAESAR